

ПРИМІТКА

Правила нормальності будуть тимчасово скасовані, поки розробляють нові правила. Нові правила можуть бути не такими, як старі. Годі навіть здогадатись, якими вони будуть.

Мабуть, найкраще, що можна зробити, — уникати конфліктних ситуацій, проводити решту дня в ліжку, заспокоюватись.

Або ж, якщо це здається нудним, я можу повести вас на прогулянку.

1. ВИКОРИСТАННЯ «ПРОСТИХ ЗАСНОВКІВ» НАЗВАНО ХИБНИМ

Том Мішкін пробирався крізь Малу Маґелланову хмару на малій швидкості світла, просуваючись вправо, але не поривно. «Безстрашний-III», його космічний корабель, був навантажений замороженими хвостами південноафриканських лангуст, тенісними кросівками, кондиціонерами, апаратами для виробництва солодового молока та іншими товарами повсякденного попиту, призначеними для поселення на планеті Дора-V. Мішкін дрімав у великому командному кріслі, заколисаний вогниками, які перебігали на контрольній панелі, і тихим клацанням вимикачів. Думав про нову квартиру, яку планував купити в містечку Перт-Амбой-басмер за десять миль на схід від Сенді-Гука. У передмісті можна мати трохи тиші та спокою, хоча проблема сполучення підводним човном...

Клацання одного з вимикачів обернулося на дзенькіт.

Мішкін випростався в кріслі: його вухо пілота повсякчас начувало аварію, що її могло б не бути, але яка часто ставалася.

Дзень, дзень, дзень, хрусь.

Так. Сталася аварія.

Мішкін тяжко зітхнув — то було особливе, власне пілотам зітхання, обтяжене передчуттям, фаталізмом, невдоволенням. Він чув, що аварія сталасядесь глибоко в нутрощах корабля. Аварійне табло (призначене начебто тільки для реєстрації ударів ззовні) стало фіалковим, потім червоним, пурпуровим, а далі чорним. Корабельний комп'ютер прокинувся зі своєї досить тривалої догматичної дрімоти й пробурчав:

— Аварія, аварія, аварія.

— Дякую, я вже знаю, — мовив Мішкін. — Де вона і яка саме?

— Аварія у вузлі L-1223A. Назва за каталогом: перехідний блок замкового клапана з лівого борту і кільцевий фіксатор. Безпосередня причина аварії: 8 (вісім) зігнутих болтів плюс спіральна тріщина в ніші фіксатора. Опосередкована причина: кутове пресування згаданих вузлів призвело до молекулярних змін у будові металу, і ці зміни спричинили стан, відомий як утома металу.

— Угу. Але чому? — запитав Мішкін.

— Припущення щодо першої причини: кілька болтів у названому клапані зігнулися від надмірного тиску, тому життя клапана в зборі зменшилося до 84,3 годин роботи замість 195,441 років, зазначених у специфікації.

— Чудово, — зітхнув Мішкін. — А що відбувається тепер?

— Я ізолював той відсік і вимкнув головний привід.

— Плавання проти течії космічної річки без весла, — прокоментував Мішкін. — Чи можу я взагалі використовувати головний привід достатньо довго, щоб добутися до найближчого центру технічного обслуговування кораблів?

— Ні. Використання зламаного вузла негайно спричинить кумулятивні викривлення в інших частинах головного приводу, що призведе до повного руйнування, вибуху, смерті й довічної чорної мітки у твоєму послужному списку. Тобі ще й випишуть рахунок за новий космічний корабель.

— Що ж, я, звісно, не хочу мати чорних міток у послужному списку, — сказав Мішкін. — Що мені робити?

— Твій єдиний здійснений варіант вибору — усунути й замінити зламаний вузол. Для

задоволення таких нагальних потреб на різних ненаселених планетах створено склади запасних частин. Найближча планета до твоїх теперішніх координат — Гармонія-II, 68 годин звідси на запасному приводі.

— Звучить доволі просто, — мовив Мішкін.

— Теоретично.

— А практично?

— Ускладнення бувають завжди.

— Наприклад?

— Якби ми знали, — відповів комп'ютер, — тоді ускладнення не були б дуже складними, правда?

— Думаю, так, — погодився Мішкін. — Гаразд, визначай курс і летімо.

— Слухаю й виконую, — сказав комп'ютер.

ВИКОРИСТАННЯ «ЧИСЛЕННИХ ЗАСНОВКІВ» НАЗВАНО ПЛУТАНИНОЮ

Учора в ексклюзивному інтерв'ю засобам масової інформації професор Девід Г'юм із Гарвардського університету заявив, що послідовність не зумовлює каузального зв'язку. Коли його попросили висловитись докладніше, він зазначив, що послідовність лише нагромаджує, але не породжує.

Ми запитали доктора Іммануїла Канта, що він думає про це твердження. Професор Кант у своєму кабінеті в Каліфорнійському технологічному інституті здавався прикро враженим. «Воно, — мовив він, — пробудило мене від моєї догматичної дрімоти».

2. ШАЛЕНІ СИНЕСТЕЗІЙНІ УДАРИ

Мішкін відхилився назад у кріслі й заплющив очі. Але з'явилися прикрі ознаки: порушення співвідношень різних чуттів, референтні ідеї, гарячі спалахи. Розплющив очі. Теж нічого хорошого. Потягся рукою до перекидної пляшки. Етикетка повідомляла: «ЯКЩО ЩОСЬ ПІДЕ НЕ ТАК ПІД ЧАС ПОЛЬОТУ, ВИПИЙ». Мішкін випив, потім помітив етикетку з іншого боку пляшки: «ЯКЩО ЩОСЬ ПІДЕ НЕ ТАК ПІД ЧАС ПОЛЬОТУ, НЕ ПИЙ».

Один радіоприймач тихо нарікав сам собі: «О Господи, мене вб'ють. Я знаю, що мене вб'ють. Чому я взагалі зголосився їхати в цю безумну подорож? Мені недостатньо було просто сидіти

коло вікна в Галлікрафтерсі й вивчати краєвид. Ні, мені кортіло бути активним. І де я в біса тепер?»

Мішкін не мав часу на радіо. Він мав свої проблеми. Принаймні він визнавав, що вони — його. Важко бути впевненим.

Він з'ясував, що лише уявляв, ніби розплющив очі. Тому розплющив очі. Але чи насправді? Мішкін збирався знову розплющити очі — у разі, якщо він знову це собі лише уявив, — однак стримав себе, уникнувши отак справді прикрої форми безкінечної регресії.

Радіо бурмотіло знову: «Господи, я не знаю, куди я лечу. Якби я знало, куди лечу, я б не полетіло. Але не знаючи, куди я лечу, я не знаю, як не летіти туди, бо не знаю, куди прямую. Хай йому біс, не так воно мало бути. Мене запевняли, що буде весело».

Мішкін швидко ковтнув із перекидної пляшки. «Гірше бути не могло», — вирішив він, і це свідчило, як багато він знає.

Здається, була потрібна рішучість. Мішкін виставився в кріслі. Сказав:

— А тепер слухай. Ми й далі діятимемо, спираючись на засновок, що ми ті, ким здаємося цієї миті, і будемо такими невизначено довго. Це наказ. Зрозумів?